

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 23 marca 2023 r.

Pozycja 56

POSTANOWIENIE z dnia 26 września 2019 r. Sygn. akt Ts 181/18

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Stanisław Rymar,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej J.K. o zbadanie zgodności:

art. 45a ust. 8 pkt 1 lit. a tiret drugie, ust. 9, 10, 11 i 12 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (Dz. U. Nr 54, poz. 348, ze zm.) z art. 2, art. 8, art. 31, art. 32 i art. 76 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania dalszego bieg skardze konstytucyjnej.

UZASADNIENIE

1. W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 18 grudnia 2018 r. (data nadania), J.K. (dalej: skarżący), reprezentowany przez adwokata ustanowionego pełnomocnikiem z wyboru, wystąpił z żądaniem sformułowanym na tle następującego stanu faktycznego:

Sąd Rejonowy w K., wyrokiem z 26 kwietnia 2018 r. (sygn. akt [...]), zasądził od skarżącego na rzecz strony powodowej – spółdzielni mieszkaniowej kwotę 1348,66 zł wraz z ustawowymi odsetkami z tytułu nieuiszczonych opłat za centralne ogrzewanie (punkt 1 sentencji) oraz obciążył skarżącego kosztami postępowania poniesionymi przez stronę powodową (punkt 2 sentencji).

Powyższe orzeczenie zostało w całości zaskarżone przez skarżącego apelacją, którą Sąd Okręgowy w K. oddalił wyrokiem z 17 września 2018 r. (sygn. akt [...]).

W ocenie sądów obu instancji roszczenie spółdzielni mieszkaniowej o zapłatę było uzasadnione. Skarżący nie posiada bowiem w swoim lokalu żadnego urządzenia służącego do pomiaru zużytego ciepła, stąd też zasadne było zastosowanie wobec niego metody obliczania zużycia ciepła, określonej w § 10 ust. 1 uchwały nr 7/2011 rady nadzorczej spółdzielni mieszkaniowej z 19 września 2011 r., zgodnie z którym „[w] przypadku stwierdzenia niezgłoszonego uprzednio uszkodzenia podzielników kosztów ogrzewania, niemożliwości dokonania odczytu ich wskazań w obu ogłoszonych terminach odczytywania tych urządzeń, koszt ciepła dla lokalu oszacowany zostanie w oparciu o najwyższy koszt ogrzania 1 m² powierzchni użytkowej ustalony według podzielników ciepła w danej nieruchomości i w danym okresie rozliczeniowym oraz powierzchnię użytkową lokalu”.

2. W uzasadnieniu skargi skarżący dookreślił, że – jego zdaniem – art. 45a ust. 8 pkt 1 lit. a tiret drugie ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (Dz. U. Nr 54, poz. 348, ze zm.; dalej: p.e.) jest niezgodny z art. 2 i art. 8 Konstytucji (s. 5-10), art. 45a ust. 9 i 10 p.e. naruszają art. 2 i art. 32 Konstytucji (s. 10-11), art. 45a ust. 11 p.e. jest niezgodny z art. 2, art. 8, art. 31, art. 32, art. 47 i art. 50 Konstytucji (s. 11-12), a art. 45a ust. 12 p.e. jest sprzeczny z art. 2, art. 5, art. 32 i art. 76 Konstytucji (s. 12-13).

3. Zarządzeniem sędziego Trybunału Konstytucyjnego z 8 kwietnia 2019 r. wezwano skarżącego do usunięcia – w terminie siedmiu dni od dnia doręczenia tego zarządzenia – braków formalnych skargi konstytucyjnej przez:

1) doręczenie pięciu egzemplarzy pełnomocnictwa szczególnego do sporządzenia i wniesienia skargi konstytucyjnej,

2) precyzyjne wskazanie, które z powołanych w *petitum* skargi konstytucyjnej oraz w jej uzasadnieniu przepisów Konstytucji stanowią wzorce kontroli w niniejszej sprawie oraz wyjaśnienie, czy zostały one powołane jako wzorce związkowe czy też samodzielne,

3) dokładne uzasadnienie zarzutu niezgodności art. 45a ust. 8 pkt 1 lit. a tiret drugie, ust. 9, 10, 11 i 12 p.e. ze wskazanymi przez skarżącego wzorcami kontroli.

Przedmiotowe zarządzenie zostało doręczone pełnomocnikowi skarżącego 15 kwietnia 2019 r.

4. W piśmie procesowym z 23 kwietnia 2019 r., wniesionym do Trybunału Konstytucyjnego tego samego dnia (data nadania), pełnomocnik skarżącego złożył do akt pięć egzemplarzy pełnomocnictwa szczególnego, a także podniósł, że „powołane w *petitum* skargi i jej uzasadnieniu przepisy Konstytucji, tj. art. 2, 5, 8, 18, 21, 30, 31, 32, 45, 47, 50, 64, 69, 71, 72 i 76 stanowią wzorce kontroli w niniejszej sprawie, z tym że przepisy określone w art. 45, 47, 50, 64, 69, 71 i 76 stanowią samodzielne wzorce kontroli, a przepisy określone w art. 2, 5, 8, 18, 21, 30, 31 i 32 stanowią związkowe wzorce kontroli” (s. 1). Z kolei w dalszej części pisma procesowego doprecyzował on, że zarzuca niezgodność:

– art. 45a ust. 8 pkt 1 lit. a tiret drugie p.e. z art. 64, art. 69, art. 71, art. 75 i art. 76 w związku z art. 2, art. 8, art. 18, art. 21 i art. 30 Konstytucji (s. 1-3),

– art. 45a ust. 9 p.e. z art. 64, art. 69, art. 71, art. 75 i art. 76 w związku z art. 2, art. 18, art. 21 i 30 Konstytucji (s. 3-4),

– art. 45a ust. 10 p.e. z art. 75 i art. 76 w związku z art. 2 i art. 32 Konstytucji (s. 4),

– art. 45a ust. 11 p.e. z art. 47 i art. 50 w związku z art. 2 i art. 8 oraz w związku z art. 31 i art. 32 Konstytucji (s. 4-5),

– art. 45a ust. 12 p.e. z art. 45 i art. 76 w związku z art. 2, art. 5 i art. 32 Konstytucji (s. 5).

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2072, ze zm.; dalej: u.o.t.p. TK) skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym, podczas którego Trybunał bada, czy odpowiada ona określonym przez prawo wymogom.

2. W analizowanej skardze konstytucyjnej (uwzględniając jej *petitum* oraz uzasadnienie) jako wzorce kontroli zostały powołane: art. 2, art. 5, art. 8, art. 31, art. 32, art. 47, art. 50 i art. 76 Konstytucji. Tymczasem w piśmie procesowym skarżący dokonał rozszerzenia wzorców kontroli o następujące przepisy Konstytucji: art. 18, art. 21, art. 30, art. 45, art. 64, art. 69, art. 71, art. 72 i art. 75.

Stosownie do art. 77 ust. 1 u.o.t.p. TK termin do wniesienia skargi konstytucyjnej wynosi trzy miesiące od doręczenia skarżącemu prawomocnego wyroku, ostatecznej decyzji lub innego ostatecznego rozstrzygnięcia i ma charakter terminu zawitego do sformułowania wszystkich tych elementów skargi konstytucyjnej, które w myśl art. 53 ust. 1 u.o.t.p. TK stanowią jej niezbędną treść. Skarżący nie może więc po jego upływie rozszerzać zakresu skargi konstytucyjnej, w szczególności przez wskazanie nowych, niepowołanych w pierwotnie wniesionej skardze, wzorców kontroli. Trybunał, będąc zgodnie z art. 67 ust. 1 u.o.t.p. TK związanym granicami skargi konstytucyjnej, nie może rozpatrywać merytorycznie zarzutów sformułowanych po upływie trzech miesięcy od doręczenia skarżącemu ostatecznego rozstrzygnięcia (zob. m.in. – zachowujące aktualność – wyrok TK z 14 grudnia 1999 r., sygn. SK 14/98, OTK ZU nr 7/1999, poz. 163 oraz postanowienia TK z 22 stycznia 2002 r., sygn. Ts 139/01, OTK ZU nr 1/B/2002, poz. 107 i 15 stycznia 2009 r., sygn. Ts 99/08, OTK ZU nr 2/B/2009, poz. 130). Data wniesienia skargi (18 grudnia 2018 r.) w niniejszej sprawie nie pozostawia wątpliwości, że nawet w wypadku wezwania do tego przez Trybunał, skarżący nie mógłby skutecznie rozszerzyć wzorców kontroli zaskarżonego przepisu. Wzywanie do uzupełnienia braków w tym zakresie byłoby więc niecelowe (zob. np. postanowienie TK z 17 lutego 2010 r., sygn. Ts 185/08, OTK ZU nr 1/B/2010, poz. 27).

W związku z powyższym rozpoznanie merytoryczne skargi w zakresie, w jakim uczyniono art. 18, art. 21, art. 30, art. 45, art. 64, art. 69, art. 71, art. 72 i art. 75 Konstytucji wzorcami kontroli, jest niedopuszczalne na podstawie art. 61 ust. 4 pkt 1 u.o.t.p.TK.

3. Uwzględnivszy ustalenia poczynione w poprzednim punkcie oraz zestawivwszy je z uzasadnieniem skargi konstytucyjnej i pismem procesowym, Trybunał stwierdza, że dopuszczalne w niniejszej sprawie jest odniesienie się w ramach wstępnej kontroli do następujących zarzutów:

- niezgodności art. 45a ust. 8 pkt 1 lit. a *tiret* drugie ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (Dz. U. Nr 54, poz. 348, ze zm.; dalej: p.e.) z art. 76 w związku z art. 2 i art. 8 Konstytucji,
- niezgodności art. 45a ust. 9 p.e. z art. 76 w związku z art. 2 Konstytucji oraz z art. 32 Konstytucji,
- niezgodności art. 45a ust. 10 p.e. z art. 76 w związku z art. 2 i art. 32 Konstytucji,
- niezgodności art. 45a ust. 11 p.e. z art. 47 i art. 50 w związku z art. 2 i art. 8 oraz w związku z art. 31 i art. 32 Konstytucji,
- niezgodności art. 45a ust. 12 p.e. z art. 76 w związku z art. 2, art. 5 i art. 32 Konstytucji.

4. Trybunał przypomina, że każdorazowa ocena dopuszczalności wskazania przepisów konstytucyjnych powoływanych tak „samodzielnie”, jak i „związkowo”, w sprawach inicjowanych skargą konstytucyjną wymaga uprzedniego zbadania, czy da się z nich wyprowadzić – choćby pośrednio – treści odnoszące się do konstytucyjnych praw, wolności lub obowiązków jednostki (zob. np. postanowienia TK z 19 października 2010 r., sygn. Ts 257/08, OTK ZU nr 5/B/2010, poz. 336 oraz 16 marca 2012 r., sygn. Ts 108/10, OTK ZU nr 2/B/2012, poz. 190).

W związku z tym należy zauważyć, że art. 5 Konstytucji nie stanowi źródła praw i wolności o charakterze podmiotowym, gdyż – po pierwsze – stanowi regulację o charakterze ustrojowym, a po drugie – jego adresatem jest Państwo (tj. władze publiczne), a nie jednostka (zob. np. postanowienia TK z: 25 sierpnia 2008 r., sygn. Ts 189/08, OTK ZU nr 3/B/2009, poz. 201; 10 grudnia 2012 r., sygn. Ts 311/11, OTK ZU nr 2/B/2013, poz. 193 oraz 17 marca 2014 r., sygn. Ts 139/13, OTK ZU nr 3/B/2015, poz. 225). Także art. 8 ustawy zasadniczej, statuujący ogólną zasadę nadrzędności Konstytucji w systemie prawnym (ust. 1) oraz bezpo-

średniego jej stosowania, o ile sama nie stanowi inaczej (ust. 2), jest przepisem wyłącznie ustrojowym, z którego nie można wywieść żadnego podmiotowego prawa jednostki (zob. np. postanowienie TK z 23 stycznia 2008 r., sygn. SK 65/06, OTK ZU nr 1/A/2008, poz. 11).

Powyższe przemawia – na podstawie art. 61 ust. 4 pkt 1 u.o.t.p. TK – za odmową nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej w zakresie badania zgodności:

- art. 45a ust. 8 pkt 1 lit. a tiret drugie p.e. z art. 8 Konstytucji,
- art. 45a ust. 11 p.e. z art. art. 8 Konstytucji,
- art. 45a ust. 12 p.e. z art. 5 Konstytucji.

5. Trybunał zwraca również uwagę, że wywodzona z art. 32 Konstytucji zasada równości nie ma charakteru abstrakcyjnego i absolutnego, tzn. przysługuje ona „w związku z konkretnymi normami prawnymi lub innymi działaniami organów władzy publicznej, a nie w oderwaniu od nich – niejako »samoistnie«. Jeżeli te normy lub działania nie mają odniesienia do konkretnych określonych w Konstytucji wolności i praw, prawo do równego traktowania nie ma w pełni charakteru prawa konstytucyjnego, a to sprawia, że nie może ono być chronione za pomocą skargi konstytucyjnej” (postanowienie pełnego składu TK z 24 października 2001 r., sygn. SK 10/01, OTK ZU nr 7/2001, poz. 225). Oznacza to, że art. 32 Konstytucji wyraża przede wszystkim zasadę ogólną i dlatego winien być odnoszony – jako wzorzec „związkowy” – do konkretnych przepisów Konstytucji, nawet jeżeli konstytucyjna regulacja danego prawa lub wolności jest niepełna i wymaga konkretyzacji ustawowej. Z tego też powodu należało – na podstawie art. 61 ust. 4 pkt 1 u.o.t.p. TK – odmówić nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej w zakresie badania zgodności art. 45a ust. 9 p.e. z art. 32 Konstytucji.

6. W odniesieniu do zarzutu niezgodności art. 45a ust. 8 pkt 1 lit. a tiret drugie p.e. z art. 76 w związku z art. 2 Konstytucji należy przypomnieć, że w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego wielokrotnie podkreślano, iż prawidłowe wykonanie przez skarżącego obowiązku przedstawienia, jakie konstytucyjne prawa lub wolności (i w jaki sposób) zostały naruszone przez przepisy stanowiące przedmiot wnoszonej skargi konstytucyjnej, polegać musi nie tylko na wskazaniu przepisów Konstytucji i zasad z nich wyprowadzanych, z którymi – zdaniem skarżącego – niezgodne są kwestionowane przepisy, ale również na precyzyjnym przedstawieniu treści praw lub wolności, wywodzonych z tych przepisów, a naruszonych przez ustawodawcę. Powinna temu towarzyszyć szczegółowa i precyzyjna argumentacja uprawdopodobniająca stawiane zarzuty. Z powyższego obowiązku nie może zwolnić skarżącego, działający niejako z własnej inicjatywy, Trybunał Konstytucyjny, który orzekając – zgodnie z art. 67 ust. 1 u.o.t.p. TK – jest związany granicami skargi konstytucyjnej (por. np. postanowienie TK z 14 stycznia 2009 r., sygn. Ts 21/07, OTK ZU nr 2/B/2009, poz. 91). W konsekwencji poprzestanie przez skarżącego na lakonicznym lub zdawkowym uzasadnieniu zarzutu albo na całkowitym nieuzasadnieniu sformułowanych zarzutów stanowi niewykonanie dyspozycji ustawowej (art. 53 ust. 1 pkt 3 u.o.t.p. TK), co skutkuje odmową nadania dalszego biegu skardze na etapie wstępnego rozpoznania albo umorzeniem postępowania ze względu na niedopuszczalność wydania wyroku przy rozpoznaniu merytorycznym. Niedopuszczalne jest bowiem samodzielne precyzowanie przez Trybunał, a tym bardziej uzasadnianie, jedynie ogólnikowo sformułowanych zarzutów niekonstytucyjności zaskarżonych przepisów (por. np. postanowienia TK z 4 lutego 2009 r., sygn. Ts 256/08, OTK ZU nr 2/B/2009, poz. 138 oraz 17 grudnia 2018 r., sygn. Ts 173/17, OTK ZU B/2019, poz. 59, a także wyrok TK z 27 lutego 2018 r., sygn. SK 25/15, OTK ZU A/2018, poz. 11).

W niniejszej sprawie skarżący w uzasadnieniu skargi przedstawił argumentację świadczącą – jego zdaniem – o niezgodności art. 45a ust. 8 pkt 1 lit. a tiret drugie z art. 2 Konstytucji (w kontekście wywodzonych z niego zasad dostatecznej określoności oraz sprawiedliwości

społecznej). Z kolei w piśmie procesowym – pomimo stosownego wezwania do usunięcia braków formalnych w zakresie argumentacji popierającej żądanie skargi – dość ogólnie odniósł się do zarzutu sprzeczności kwestionowanego przepisu z art. 76 Konstytucji.

W tej sytuacji Trybunał stwierdza, że skarga – w zakresie dotyczącym zarzutu niezgodności art. 45a ust. 8 pkt 1 lit. a tiret drugie p.e. z art. 76 ustawy zasadniczej – nie spełnia wymogu określonego w art. 53 ust. 1 pkt 3 u.o.t.p. TK i należy odmówić jej nadania dalszego biegu na podstawie art. 61 ust. 4 pkt 2 i 3 u.o.t.p. TK.

Powyższe przekłada się na bezprzedmiotowość zarzutu naruszenia art. 2 Konstytucji (jako wzorca „związkowego”) przez zaskarżony przepis. Należy bowiem przypomnieć, że wskazany przepis ustawy zasadniczej nie stanowi samoistnego źródła praw podmiotowych jednostki, a przez to nie może stanowić samodzielnej podstawy kontroli w sprawach skargowych. Przepis ten wyznacza jedynie standardy kreowania przez prawodawcę wolności i praw, niewprowadzając jednocześnie konkretnej wolności czy konkretnego prawa (zob. np. postanowienia TK z 28 stycznia 2010 r., Ts 320/08, OTK ZU nr 2/B/2010, poz. 106 oraz 25 lipca 2013 r., sygn. Ts 199/10, OTK ZU nr 4/B/2013, poz. 300, a także wyrok pełnego składu TK z 21 września 2011 r., sygn. SK 6/10, OTK ZU nr 7/A/2011, poz. 73). O dopuszczalności stosowania art. 2 Konstytucji jako samoistnej podstawy indywidualnej kontroli konstytucyjności prawa nie może też przesądzać okoliczność, że wskazane unormowanie może być samodzielną podstawą orzeczenia wydawanego przez Trybunał w ramach kontroli generalnej. W tym ostatnim przypadku ocena ta nie jest bowiem uwarunkowana istnieniem praw podmiotowych konkretnego podmiotu, naruszonych zastosowaniem przez organ władzy publicznej niekonstytucyjnego przepisu (zob. postanowienie TK o sygn. Ts 199/10 oraz wyrok pełnego składu TK o sygn. SK 6/10).

Z powyższego powodu należało – w zakresie dotyczącym zarzutu niezgodności art. 45a ust. 8 pkt 1 lit. a tiret drugie p.e. z art. 2 Konstytucji – odmówić nadania dalszego biegu skardze na podstawie art. 61 ust. 4 pkt 1 u.o.t.p. TK.

7. W odniesieniu do zarzutów niezgodności art. 45a ust. 9 p.e. z art. 76 w związku z art. 2 Konstytucji oraz art. 45a ust. 10 p.e. z art. 76 w związku z art. 2 i art. 32 Konstytucji Trybunał zauważa, że ma miejsce analogiczna sytuacja do opisanej w punkcie 6 niniejszego uzasadnienia. W uzasadnieniu skargi przedstawiono ogólną argumentację przemawiającą – zdaniem skarżącego – za sprzecznością zakwestionowanego przepisu z art. 2 ustawy zasadniczej. Z kolei w piśmie procesowym – pomimo stosownego wezwania do usunięcia braków formalnych w zakresie argumentacji popierającej żądanie skargi – skarżący przedstawił jedynie ogólny zarzut braku stosownych przepisów w przedmiocie sposobu rozliczeń zużycia ciepła, jednakże nie odniósł go do norm zawartych w art. 76 ustawy zasadniczej.

W tej sytuacji należy zauważyć, że skarga – w zakresie dotyczącym zarzutu niezgodności art. 45a ust. 9 i 10 p.e. z art. 76 Konstytucji – nie spełnia wymogu określonego w art. 53 ust. 1 pkt 3 u.o.t.p. TK, a także dotyczy braku określonej regulacji normatywnej, czego adresem może być ustawodawca, a nie sąd konstytucyjny (zob. np. postanowienie TK z 29 lipca 2009 r., sygn. Ts 132/08, OTK ZU 5/B/2009, poz. 403), przez co należy odmówić jej nadania dalszego biegu na podstawie art. 61 ust. 4 pkt 1, 2 i 3 u.o.t.p. TK. To zaś przekłada się na bezprzedmiotowość zarzutu naruszenia art. 2 i art. 32 Konstytucji (jako wzorców „związkowych”) przez zaskarżone przepisy oraz skutkuje odmową nadania dalszego biegu skardze na podstawie art. 61 ust. 4 pkt 1 u.o.t.p. TK w zakresie badania zgodności:

- art. 45a ust. 9 p.e. z art. 2 Konstytucji,
- art. 45a ust. 10 p.e. z art. 2 i art. 32 Konstytucji.

8. Także w przypadku zarzutu niezgodności art. 45a ust. 11 p.e. z art. 47 i art. 50 w związku z art. 2 oraz w związku z art. 31 i art. 32 Konstytucji Trybunał stwierdza, że skar-

ga nie spełnia ustawowych przesłanek do rozpoznania merytorycznego. W uzasadnieniu skargi przedstawiono ogólną argumentację na temat braku precyzji zaskarżonego przepisu, natomiast w piśmie procesowym skarżący zarzucił, że przepis ten nakłada na lokatora obowiązek umożliwienia administratorowi budynku mieszkalnego lub upoważnionym przez niego osobom na wchodzenie do mieszkania w celu kontroli lub konserwacji urządzeń do pomiaru zużycia ciepła.

W tej sytuacji należy zauważyć, że skarga – w zakresie dotyczącym zarzutu niezgodności art. 45a ust. 11 p.e. z art. 47 i art. 50 Konstytucji – nie spełnia wymogu określonego w art. 53 ust. 1 pkt 3 u.o.t.p. TK, przez co należy odmówić jej nadania dalszego biegu na podstawie art. 61 ust. 4 pkt 2 i 3 u.o.t.p. TK. To zaś przekłada się na bezprzedmiotowość zarzutu naruszenia art. 2 i art. 32 ustawy zasadniczej (jako wzorców „związkowych”) przez zaskarżony przepis oraz skutkuje – na podstawie art. 61 ust. 4 pkt 1 u.o.t.p. TK – odmową nadania dalszego biegu w zakresie badania zgodności art. 45a ust. 11 p.e. z art. 2 i art. 32 Konstytucji.

Osobnego omówienia wymaga kwestia art. 31 Konstytucji, powołanego przez skarżącego jako wzorzec „związkowy”. W świetle bowiem orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego odnośnie do wszystkich trzech ustępów tego artykułu należy stwierdzić, że przepisy w nich zawarte żadnym samoistnym konstytucyjnym wolności lub praw nie proklamują. Nie wyrażają one też w sposób pełny odrębnych wolności lub praw, a czynią to jedynie w sposób częściowy i uzupełniający, ściśle związany z innymi normami Konstytucji. Jak wynika z tytułu podrozdziału, w którym art. 31 ustawy zasadniczej został umiejscowiony, ustępy tego przepisu wyrażają zasady ogólne dotyczące konstytucyjnych wolności i praw człowieka i obywatela. Zasady te dotyczą: prawnej ochrony wolności człowieka (ust. 1), obowiązku szanowania wolności i praw innych oraz zakazu czynienia, czego prawo nie nakazuje (ust. 2), a także „ograniczeń w zakresie korzystania z konstytucyjnych wolności i praw” (ust. 3), a więc nie są podstawą odrębnego typu wolności lub prawa. Wynika z tego, że każdy z ustępów art. 31 ustawy zasadniczej nie formułuje samoistnych praw podmiotowych i zawsze musi być współstosowany z innymi normami Konstytucji (zob. np.: postanowienie TK z 10 marca 2009 r., sygn. Ts 272/09, OTK ZU nr 2/B/2009, poz. 123 – co do art. 31 ust. 1 Konstytucji; postanowienia TK z 29 kwietnia 2014 r. i 28 listopada 2014 r., sygn. Ts 121/12, OTK ZU nr 6/B/2014, poz. 543 i 544 oraz 16 marca 2016 r., sygn. Ts 378/15, OTK ZU B/2016, poz. 252 – odnośnie do art. 31 ust. 2 Konstytucji; postanowienie pełnego składu TK z 23 stycznia 2002 r., sygn. Ts 105/00, OTK ZU nr 1/B/2002, poz. 60 – co do art. 31 ust. 3 Konstytucji). W tym stanie rzeczy merytoryczne rozpoznanie skargi konstytucyjnej w zakresie badania zgodności art. 45a ust. 11 p.e. z którymkolwiek z ustępów art. 31 Konstytucji (niezależnie od tego, czy byłyby ujęte jako wzorce „samodzielne”, czy też „związkowe” wobec przepisów statuujących samoistne prawa podmiotowe) byłoby niedopuszczalne, wobec czego należało odmówić nadania dalszego biegu skardze na podstawie art. 61 ust. 1 pkt 1 u.o.t.p. TK.

9. Ostatni zarzut skarżącego dotyczy niezgodności art. 45a ust. 12 p.e. z art. 76 w związku z art. 2 i art. 32 Konstytucji. Również w tym przypadku skarżący w sposób ogólny skrytykował budowę zaskarżonego przepisu (w związku z zastosowaniem przez ustawodawcę wyrazu „powinien”). Ponadto skarżący przedstawił swoją propozycję „optymalnego” sposobu rozliczania zużytego ciepła w lokalach mieszkalnych oraz odniósł się krytycznie do odnośnych postanowień statutu spółdzielni mieszkaniowej w zakresie metody rozliczeniowej. Z kolei w piśmie procesowym – pomimo stosownego wezwania do usunięcia braków formalnych w zakresie argumentacji popierającej żądanie skargi – skarżący po raz kolejny skrytykował w sposób ogólny zaskarżony przepis.

W tej sytuacji Trybunał stwierdza, że skarga – w zakresie dotyczącym zarzutu niezgodności art. 45a ust. 12 p.e. z art. 76 Konstytucji – nie spełnia wymogu określonego

w art. 53 ust. 1 pkt 3 u.o.t.p. TK i należy odmówić jej nadania dalszego biegu na podstawie art. 61 ust. 4 pkt 2 i 3 u.o.t.p. TK.

Powyższe przekłada się na bezprzedmiotowość zarzutu naruszenia art. 2 i art. 32 Konstytucji (jako wzorców „związkowych”) przez zaskarżony przepis, co implikuje w tym zakresie odmowę nadania dalszego biegu na podstawie art. 61 ust. 4 pkt 1 u.o.t.p. TK.

10. Niezależnie od wskazanych wyżej podstaw odmowy Trybunał zwraca uwagę, że ewentualna ochrona praw jednostki, wywodzona z art. 76 Konstytucji, ulega osłabieniu z woli samego ustrojodawcy. W art. 81 ustawy zasadniczej stwierdza się bowiem wprost, że „[p]raw określonych w art. 65 ust. 4 i 5, art. 66, art. 69, art. 71 i art. 74-76 można dochodzić w granicach określonych w ustawie”. Oznacza to, że dla uznania art. 76 Konstytucji za adekwatny wzorzec kontroli kwestionowanego przepisu niezbędne jest sprecyzowanie treści uprawnienia przysługującego skarżącemu na podstawie tego przepisu konstytucyjnego, które wykażą lub co najmniej uprawdopodobnią, iż regulacje ustawowe, o których mowa w art. 81 *in fine* Konstytucji, są niewystarczające (por. np. postanowienie TK z 2 lutego 2005 r., sygn. Ts 193/04, OTK ZU nr 5/B/2005, poz. 195). W niniejszej sprawie skarżący – ani w skardze, ani w piśmie procesowym – takiej argumentacji nie przedstawił. Okoliczność ta również stanowi podstawę odmowy nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej na podstawie art. 61 ust. 4 pkt 3 u.o.t.p. TK.

W tym stanie rzeczy należało postanowić jak w sentencji.

POUCZENIE

Na podstawie art. 61 ust. 5 uotp TK skarżącemu przysługuje prawo wniesienia zażalenia na niniejsze postanowienie w terminie 7 dni od daty jego doręczenia.